

Bundesministerium
für Bildung
und Forschung

KAUSA Poradnik dla rodziców: Kształcenie zawodowe w Niemczech

Rodzice-migranci wspierają swe dzieci na starcie w życie zawodowe

POLSKI - POLNISCH

Spis treści

Słowo powitalne	2
„Jestem przekonana o zaletach systemu dualnego.“	4
Dualny system kształcenia zawodowego w zarysie	5
Skuteczne kroki przed podjęciem nauki zawodu	6
Odbycie praktyki jest często pomocne.....	7
Droga do wymarzonego zawodu.....	8
Agencja Pracy (Agentur für Arbeit) – pomocny podmiot informacyjny.....	10
Izby – ważne punkty kontaktowe w sprawach dotyczących kształcenia zawodowego.....	11
Okreźną drogą do pomyślnego końca.....	12
Wsparcie w trakcie kształcenia zawodowego	14
Pochodzenie jako szansa: Doceniona dwujęzyczność	16
Nietypowy wybór zawodu	18
Wiele dróg prowadzi do celu	22
Studia po kształceniu zawodowym.....	23
Inne podmioty informacyjne	24
Stopka redakcyjna	25

Słowo powitalne

Solidne wykształcenie jest decydującym czynnikiem wpływającym na podjęcie pierwszego zatrudnienia. Początkowo jednak wielu młodym ludziom brak pewności co do tego, jaką drogę powinni obrać po szkole. Czy wolą studiować, czy starać się od razu o miejsce pracy, by tam uczyć się zawodu? Czy nauka na wyższych uczelniach jest właściwym celem, czy może jednak wczesne podjęcie pierwszej pracy? W tym okresie, w którym młode kobiety i młodzi mężczyźni muszą podjąć tak dalekosiężną decyzję, ważną rolę odgrywają również rodzice: Mogą oni być wzorem dla swoich dzieci i wspierać je radą.

Niniejsza broszura prezentuje oferty edukacyjne w naszym kraju i jest skierowana do rodziców, którzy przybyli do Niemiec z innych krajów. Dowiedzą się z niej, jak funkcjonuje niemiecki system kształcenia, jak mogą pomóc swoim dzieciom w wyborze zawodu oraz gdzie sami mogą zasięgnąć rady i pomocy. Poza tym znajdą w niej wypowiedzi rodzin z różnych krajów na temat sposobu, w jaki wspierały one swoje dzieci w rozwiązywaniu problemu przejścia ze szkoły do zawodu.

W naszym kraju jest wiele dróg, które prowadzą do celu: może to być zarówno dyplom mistrzowski, jak i ukończenie studiów. Istnieją także programy doskonalenia zawodowego, dające szanse rozwoju kariery zawodowej tym, którzy już pracują. Zapoznanie się z informacjami na temat kształcenia zawodowego ułatwi Państwu udzielenie Waszym dzieciom pomocy i wsparcia w podjęciu ważnej decyzji, jaką jest obranie własnej drogi. Życzę Państwu ciekawej i pobudzającej lektury, a Waszym dzieciom sukcesów na przyszłość!

Obecnie fachowcy poszukiwani są bardziej niż kiedykolwiek. Dlatego każdy, kto ukończył kształcenie zawodowe, ma duże szanse na atrakcyjne zatrudnienie w Niemczech.

A handwritten signature in black ink that reads "Johanna Wanka".

Prof. Dr. Johanna Wanka
Federalna Minister Edukacji i Badań Naukowych

Największą zaletą nauki zawodu w systemie dualnym jest to, że skupia się ona bardzo mocno na praktyce.

Fousiye Maarouf, właścicielka agencji reklamowej, wie, o czym mówi.

W swojej agencji reklamowej Fousiye Maarouf szkoli w zawodzie referenta biurowego.

„Jestem przekonana o zaletach systemu dualnego.“

„Z własnego doświadczenia wiem: Młodzież potrzebuje wzorów i wsparcia. Dlatego niezmiernie ważną rolę odgrywają rodzice, również w kwestiach dotyczących kształcenia zawodowego – w związku z tym powinni oni asystować swoim dzieciom możliwie wcześnie, a nie dopiero na krótko przed końcem szkoły. To jest właśnie najistotniejsze. Powinni oni być również konsekwentni oraz nieustannie służyć pomocą. Tak było również w przypadku moich rodziców, którzy uświadomili mi, jak ważne są dobre świadectwo i wykształcenie, za co jestem im wdzięczna.

Jestem przekonana do nauki zawodu w systemie dualnym, ponieważ w jej trakcie uczniowie mają niepowtarzalną możliwość połączenia wiedzy praktycznej i teoretycznej. Największą zaletą nauki zawodu w systemie dualnym jest to, że skupia się ona bardzo mocno na praktyce. Podczas kształcenia zawodowego jest się związanym z zakładem pracy przez cały rok, co pozwala na zapoznanie się z przebiegiem wszystkich odbywających się w nim procesów. Ponadto, ukończenie kształcenia zawodowego daje duże szanse na przejęcie przez zakład, który prowadził naukę zawodu, oraz na uzyskanie stałego zatrudnienia.“

Zalety kształcenia młodzieży w systemie dualnym

- Szeroki wachlarz zawodów do wyboru
- Zarabianie pieniędzy w trakcie kształcenia
- Uzyskanie uznawanych kwalifikacji zawodowych
- Dobre szanse na rynku pracy

Dualny system kształcenia zawodowego w zarysie

Na wstępie pragniemy Państwa zapoznać z kilkoma kluczowymi zwrotami oraz ważnymi wskazówkami dotyczącymi kształcenia zawodowego w systemie dualnym:

Umowa o pracę w celu nauki zawodu

Umowa reguluje prawa i obowiązki uczniów zawodu oraz zakładu prowadzącego naukę zawodu i jest podpisywana przez obie strony. Zawiera ona między innymi wysokość wynagrodzenia, czas trwania kształcenia oraz rodzaj zdawanych egzaminów.

Egzaminy

W trakcie kształcenia zawodowego obowiązują dwa egzaminy. W połowie kształcenia uczniowie zawodu zdają egzamin pośredni, a na końcu egzamin końcowy. Zaświadczeniem zakończenia nauki zawodu w systemie dualnym jest świadectwo, które jest uznawane na terenie całych Niemiec.

Czas trwania kształcenia

Kształcenie zawodowe w systemie dualnym trwa z reguły od trzech lat do trzech i pół roku. W przypadku stwierdze-

nia wcześniejszego przygotowania zawodowego lub szkolnego czy też nieprzeciętnych osiągnięć w czasie kształcenia, może ono zostać skrócone.

Kształcenie zawodowe w niepełnym wymiarze czasu pracy

Elastyczny czas pracy podczas nauki zawodu daje np. młodym matkom i ojcom szansę zdobycia wykształcenia również wtedy, gdy mają własne rodziny.

Skuteczne kroki przed podjęciem nauki zawodu

Jaki zawód jest odpowiedni dla mojej córki lub mojego syna? Odpowiedzi na to frapujące i ważne pytanie powinni Państwo, jako rodzice, szukać, omawiając je ze swoim dzieckiem już od siódmej klasy szkoły.

Wybór jest duży, obejmuje on prawie 350 zawodów objętych kształceniem zawodowym w systemie dualnym. Poza tym istnieje również szereg możliwości zdobycia zawodu w drodze kształcenia szkolnego. Razem z dzieckiem szukajcie odpowiedzi na pytania: Jakie są mocne strony Waszego dziecka i czym się ono interesuje? Jakie uzdolnienia ma córka lub syn? Może Wasze dziecko ma talent do rzemiosła albo troszczy się chętnie o zdrowie innych. Odpowiedzi na te pytania staną się dla Państwa pierwszą wskazówką do tego, w jakiej branży lub kategorii zawodowej powinniście wraz z dzieckiem szukać odpowiedniego zawodu nauczanego w systemie dualnym.

Czym są praktyki?

Praktyki w trakcie szkoły trwają z reguły dwa-trzy tygodnie. W tym czasie uczennice i uczniowie odwiedzają zakład pracy, gdzie mają możliwość zapoznania się z codziennym dniem pracy oraz poznania bliżej jakiejś branży lub konkretnego zawodu. Większość szkół oferuje praktyki w zakładach pracy, które są ujęte w planie lekcji.

Poszukując odpowiedniego zawodu i miejsca kształcenia zawodowego, mają Państwo wiele możliwości uzyskania informacji i porady. Najważniejsze punkty kontaktowe oraz źródła informacji znajdziecie w tym rozdziale. Jak różne mogą być drogi do sukcesu, o tym dowiecie się na przykładzie Ioannisa Papathanasiou i Valeriyi Rengevych.

Jak mogą Państwo pomóc dziecku w wyborze przyszłego zawodu?

- Miejcie na uwadze oceny dziecka – im lepsze świadectwo, tym lepsze szanse na zdobycie miejsca kształcenia zawodowego.
- Korzystajcie z godzin przyjęć nauczycieli i chodźcie na wywiadówki. Wybór zawodu jest częstym tematem podczas tych spotkań.
- Aby znaleźć odpowiedni zawód, omawiajcie możliwości i szanse odbycia praktyki.
- Wraz ze swoim dzieckiem bierzcie udział w spotkaniach informacyjnych, na przykład takich jak targi edukacyjne.

Odbycie praktyki jest często pomocne

Durmis Özen Palma jest nauczycielem i koordynatorem ds. orientacji zawodowej w jednej z hamburskich szkół. Podczas przeprowadzonej z nim rozmowy opowiedział, jak ważne są praktyki i jaką rolę odgrywają rodzice w wyborze zawodu.

Udziela Pan uczniom i uczniom porad dotyczących orientacji zawodowej. Jakie są Pana doświadczenia w tej dziedzinie?

Stwierdzam, że uczniowie bardzo często nie wiedzą, kim chcieliby zostać. Wprawdzie oferta kształcenia zawodowego w systemie dualnym obejmuje prawie 350 zawodów, to jednak wielu uczniów zna tylko nieliczne spośród nich, i to mimo licznych możliwości zapoznania się z wieloma różnymi zawodami.

Czy wobec tego praktyki odgrywają ważną rolę?

Tak, dlatego też nasza szkoła przywiązuje dużą wagę do tego, by uczennice i uczniowie odbywali możliwie wiele praktyk. Są one dobrą możliwością sprawdzenia, jak wygląda codzienna praca w zawodach, które budzą zainteresowanie. Młodzież ma przy tym względnie wolny wybór i nie musi się od razu do czegoś zobowiązywać. Niektórzy, po zakończeniu praktyki stwierdzają, że dany zawód nie jest dla nich odpowiedni. To stwierdzenie służy też orientacji zawodowej. Poza tym w wielu przypadkach praktyka jest biletem wstępu do zakładu pracy – później może być nawet szansą na zdobycie miejsca pracy w celu kształcenia zawodowego.

W jaki sposób rodzice mogą wspierać swoje dzieci?

Najważniejsze jest to, aby dzieci czuły, że ich rodzice są nimi zainteresowani. Przykładowo, rodzice mogą zachęcać córkę lub syna do informowania się i zabiegania o praktykę – raz po raz pytając na przykład: „Pamiętasz o ...?” Rodzice mogą także kierować uwagę swoich dzieci na różne dziedziny zawodowe, w których pracują członkowie rodziny czy też znajomi.

Czego życzy sobie szkoła od rodziców w zakresie orientacji zawodowej?

Potrzebujemy wsparcia rodziców, gdyż szkoła nie wszystkiemu może podołać sama.

Jak moje dziecko może zdobyć miejsce praktyki?

- Omówcie razem z dzieckiem, jaki zawód oraz który zakład pracy wchodzi w grę w celu odbycia praktyki.
- Skorzystajcie z bezpośredniej rozmowy z wychowawczynią lub wychowawcą.
- Przejrzyjcie wraz z dzieckiem ogłoszenia o nauce zawodu w zakładach pracy.
- Popytajcie o to w okolicznych firmach.
- Wykorzystajcie własne znajomości: Popytajcie krewnych, przyjaciół i w swoim miejscu pracy, czy jakiś zakład pracy oferuje praktyki.

„Czasami w trakcie praktyki stwierdza się, że dany zawód nie jest odpowiedni – to też służy orientacji zawodowej.

Durmis Özen Palma radzi, by posmakować możliwie wielu dziedzin zawodowych.

” Komputer muszę obsługiwać tak samo sprawnie, jak sprawne są moje umiejętności rzemieślnicze.

Ioannis Papathanasiou, 21 lat,
uczeń w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych

Ioannis Papathanasiou – Nauka zawodu mechatronika samochodowego w firmie „Motor Fritsche“ w Kolonii

Droga do wymarzonego zawodu

„Okres szkolny był dla mnie trudny. Miałem jednak oparcie w moich rodzicach, którzy dodawali mi otuchy, bym nie rzucił wszystkiego. Dziś jestem im za to wdzięczny.

Zawsze chciałem zostać mechatronikiem samochodowym i dlatego już w trakcie szkoły odbyłem praktyki w różnych warsztatach. Praktykę w zakładzie, w którym teraz uczę się zawodu, polecił mi mój nauczyciel. Już w trakcie praktyki zaproponowano mi umowę o pracę w celu podjęcia nauki zawodu, bowiem już na samym początku jeden z czeladników zauważył, jak wiele już potrafię.

W pierwszych dniach nauki musiałem oswoić się z nową sytuacją. Musiałem przyzwycząć się do ранnego wstawania i do pracy aż do popołudnia. Fajne jest też to, że pod koniec miesiąca dostaję wypłatę. Najbardziej w tej pracy podoba mi się wkręcanie i wykręcanie śrub. Jasne, zdarza się, że czasami nauka zawodu też stresuje – na przykład wtedy, gdy jest dużo pracy. Jeśli chodzi o przyszłość, to mam już plany: Chciałbym zdobyć tytuł mistrza w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych.“

Magdalini Tsika, matka Ioannisa

„Ioannis miał wiele problemów w szkole. Jest dyslektykiem, więc musiał brać korepetycje i uczęszczać na zajęcia wyrównawcze. Zawsze marzył o tym, by zostać mechatronikiem samochodowym. Dlatego, gdy syn był w szkole, biegałam po warsztatach. Potem pisaliśmy podania, a on chodził do tych warsztatów na spotkania rekrutacyjne.

Ogólnie biorąc, nie było łatwo. Musiałam stukać do wielu drzwi, by dowiedzieć się, na jakie wsparcie możemy liczyć i jak mogę mu pomóc. Dla mnie było jasne: Wykorzystamy wszystkie możliwości, aby mógł zdobyć swój wymarzony zawód. Wtedy zrozumiałam: jeśli rodzice są zainteresowani i troszczą się, to znajdą dla swoich dzieci odpowiednie wsparcie w poszukiwaniu miejsca pracy w celu nauki zawodu.“

Przygotowanie do podjęcia nauki zawodu – odrębna forma praktyki

Młodzież, która wywiązała się z powszechnego obowiązku szkolnego, lecz jeszcze nie znalazła miejsca pracy w celu nauki zawodu, może uczestniczyć w przygotowaniu do podjęcia nauki zawodu, znanym pod skrótem EQ (= Einstiegsqualifizierung). Tego rodzaju praktyki zakładowe oferowane są przez Agencję Pracy i trwają od sześciu do dwunastu miesięcy. Nastolatek zawiera z zakładem pracy umowę o praktykę i otrzymuje miesięczne wynagrodzenie. Na koniec praktyki otrzymuje od zakładu świadectwo oraz – na wniosek, złożony we właściwej izbie – zaświadczenie o nabytych kwalifikacjach. Informacji na ten temat udzielają lokalne Agencje Pracy; ich adresy znajdują Państwo na stronie internetowej: www.arbeitsagentur.de.

„Chciałam mu umożliwić pracę w jego wymarzonym zawodzie.

Magdalini Tsika cieszy się, że dzięki wsparciu rodziny jej syn znalazł swoją drogę.

Agencja Pracy (Agentur für Arbeit) – pomocny podmiot informacyjny

Agencja Pracy wspiera proces orientacji zawodowej, informuje o możliwościach nauki zawodu w zakładach pracy i udziela bezpłatnej pomocy w poszukiwaniu miejsca pracy w celu nauki zawodu.

Doradztwo zawodowe

Rozmowa przeprowadzona z doradcą zawodowym Agencji Pracy w obecności dziecka stanowi pomoc w orientacji zawodowej oraz w poszukiwaniu miejsca pracy w celu nauki zawodu. Termin rozmowy mogą Państwo ustalić telefonicznie. Agencję Pracy w miejscu zamieszkania znajdą Państwo pod linkiem „Partner vor Ort“ (Twoi partnerzy na miejscu) na stronie internetowej: www.arbeitsagentur.de.

Wizyta w BiZ

Centra Informacji Zawodowej, znane pod skrótem BiZ (= Berufsinformationszentrum), mogą Państwo odwiedzać bez zgłaszania wizyty. Znajdziecie tam szereg materiałów informacyjnych, także dwujęzycznych, dotyczących różnych zawodów i dróg kształcenia, które pomogą w orientacji zawodowej.

Informacje w sieci

- Na stronach internetowych www.berufenet.arbeitsagentur.de oraz www.berufe.tv mogą Państwo dowiedzieć się szczegółów dotyczących poszczególnych profili zawodowych.
- Strona internetowa www.planet-beruf.de daje możliwość odkrycia osobistych mocnych stron i zawodowych zainteresowań. Poza tym znajdą tu Państwo specjalne informacje dla rodziców, na przykład broszury i biuletyny w różnych językach.
- Strona internetowa www.jobboerse.arbeitsagentur.de zawiera wiele ofert miejsc praktyk oraz miejsc pracy w celu nauki zawodu w systemie dualnym.
- Miejsca nauki zawodów w szkołach znajdą Państwo na stronie internetowej www.kursnet.arbeitsagentur.de.

Izby – ważne punkty kontaktowe w sprawach dotyczących kształcenia zawodowego

Izby reprezentują zakłady pracy poszczególnych branż w danym regionie. Są one odpowiedzialne za wiele spraw dotyczących kształcenia zawodowego: rejestrują umowy o pracę w celu nauki zawodu, udzielają porad instruktorom i uczniom zawodu oraz przeprowadzają egzaminy.

Poza Izbami Przemysłowo-Handlowymi (skrót: IHK, patrz: www.dihk.de/ihk-finder) oraz Izbami Rzemieślniczymi (skrót: HWK, patrz: www.zdh.de/organisationen-des-handwerks/handwerkskammern.html) istnieją również inne izby, na przykład Izby Rolnicze, Izby Adwokackie i Izby Lekarskie.

Wiele izb oferuje na swoich stronach internetowych tzw. Giełdy miejsc nauki zawodu. Młodzi ludzie mogą szukać na nich aktualnych ofert miejsc pracy w celu nauki zawodu i skorzystać z rad dotyczących wyboru zawodu. Często publikowane są na nich także terminy regionalnych targów edukacyjnych, na których zakłady pracy prezentują się oraz swoje programy kształcenia zawodowego.

Izby Przemysłowo-Handlowe oferują również giełdę miejsc nauki zawodu w zakładach pracy na wspólnej stronie www.ihk-lehrstellenboerse.de.

Listę zawodów rzemieślniczych znajdują Państwo na stronie www.handwerk.de.

„**Mojego obecnie wykonywanego zawodu dotąd w ogóle nie znałam.**”

Valeriya Rengevych znalazła odpowiednie miejsce nauki zawodu.

Valeriya Rengevych – Nauka zawodu specjalisty ds. technologii żywności w firmie „Lieken Brot- und Backwaren“ w Lüdersdorfie

Okrężną drogą do pomyślnego końca

Valeriya Rengevych znalazła miejsce nauki zawodu w systemie dualnym dzięki doradztwu Powiatowego Cechu Rzemieślniczego (Kreishandwerkerschaft), organizacji zrzeszonej w Izbie Rzemieślniczej. Czynne wsparcie jej matki było dla Valeriyi wielką pomocą.

„Najpierw chciałam zostać laborantką. Starałam się nawet o kształcenie w tym zawodzie, ale niestety, nie udało się. Udałam się więc do Powiatowego Cechu Rzemieślniczego w Schwerinie. Ponieważ miałam za sobą jedną odmowę za drugą, zjawiłam się tam bez poczucia własnej wartości. Myślałam, że przyczyną tych odmów jest fakt, że jestem Ukrainką. Chciałam się upewnić, czy moje dokumenty rekrutacyjne były poprawne językowo. Zależało mi na tym, aby ktoś je pod tym kątem przejrział.

W Powiatowym Cechu Rzemieślniczym poradzono mi, abym zapoznała się z dziedziną technologii żywności. Zawodu z tej dziedziny dotąd nie znałam. W Centrum Informacji Zawodowej zasięgnęłam informacji na temat tego

zawodu. Gdy przeczytałam, że ma on coś wspólnego z chemią i że zakres czynności w tym zawodzie obejmuje także prace laboratoryjne, zdecydowałam ubiegać się o miejsce w firmie „Lieken Brot- und Backwaren“. Byłam bardzo szczęśliwa, gdy to się powiodło.

Moja mama wspierała mnie cały czas, zarówno przed kształceniem, jak i w jego trakcie, i bardzo mi pomogła. To było bardzo ważne dla mnie. Na przykład zimą cztery tygodnie zawoziła mnie do pracy, bo rowerem bym w tym śniegu nie dojechała. Albo, gdy ja miałam zły dzień, była po prostu obecna, mogłam z nią porozmawiać i wyrzucić z siebie to, co leżało mi na duszy.“

Natalya Wilm, matka Valeriyi

„Jak tylko mogłam, starałam się pomóc Valeriyi podczas jej poszukiwań miejsca pracy w celu nauki zawodu. Byłam z nią praktycznie wszędzie. Kilka razy byłyśmy razem na targach edukacyjnych. W domu rozmawiałyśmy o tym, jakie branże wchodzi w grę. Przez pewien czas było naprawdę bardzo ciężko, bo dostała tak dużo odpowiedzi odmownych. Była sfrustrowana i pytała mnie, co ma zrobić. Wtedy wraz z nią nerwowo wyczekiwałam odpowiedzi i martwiłam się o jej przyszłość. Nie chciałam, by została bez pracy.

Do Powiatowego Cechu Rzemieślniczego pojechaliśmy razem. Bardzo się ucieszyłam, że była tam osoba, z którą mogła przeprowadzić osobistą rozmowę – w tym momencie wiedziałam, że moje dziecko otrzyma pomoc. Kiedy dostała miejsce nauki w celu nauki zawodu w firmie „Lieken“, uczęciłyśmy to razem, a ja skakałam pod sufit z radości.

Uważam, że to naprawdę dobrze, że w Niemczech można na tyle sposobów zasięgnąć rady. Można liczyć na pomoc i wsparcie w poszukiwaniu rozwiązania, inaczej niż w wielu innych krajach. Tutaj młodzież ma wiele możliwości – trzeba tylko wyjść z własną inicjatywą.“

”

Ucieszyłam się, że udzielono pomocy Valeriyi.

Natalya Wilm była ważną podporą dla swojej córki Valeriyi.

” Sama bym sobie podczas nauki zawodu nie poradziła.

Farah Elouahabi skorzystała z pomocy i pomyślnie zakończyła naukę zawodu.

Farah Elouahabi – Specjalista ds. sprzedaży usług spedycyjno-logistycznych w firmie spedycyjnej „Kunze“ w Bielefeldzie

Wsparcie w trakcie kształcenia zawodowego

Istnieje wiele punktów kontaktowych wspierających uczniów zawodu. Udzielają one pomocy młodzieży, mającej na celu pomyślnie zakończenie nauki zawodu. Nasz przykład opisuje sytuację Farah Elouahabi, która w pewnym momencie nie mogła pozbyć się uczucia, że wymagania stawiane jej podczas kształcenia zawodowego ją przerastają. Nie było to zbyt miłe uczucie, ale także żaden powód do utraty nadziei – zwróciła się o pomoc. Jej efektów nie musi się wstydzić: dobre oceny na świadectwie końcowym i zawarcie umowy o pracę po zakończeniu nauki zawodu.

„Mój zawód daje mi zadowolenie, nawet, jeśli w mojej branży muszę dużo pracować, a czasami zaliczyć też kilka godzin nadliczbowych. Był jednak taki czas w trakcie kształcenia, kiedy odpuściłam sobie wszystko. Oczywiście, odbiło się na ocenach – postanowiłam to szybko zmienić. Ponieważ już na samym początku dowiedziałam się w szkole zawodowej o „wspieraniu szkoleniowym“, od razu zgłosiłam się do Agencji Pracy, dzięki czemu trafiłam do Pana Schäfera.

W moim zakładzie pracy uznano, że dobrze postąpiłam, wychodząc z własną inicjatywą. Z moich wyników byli tak zadowoleni, że innym uczniom radzili, aby też skorzystali ze „wsparcia szkoleniowego“. Z pomocy korzystałam w sumie półtora roku. Egzamin końcowy zdałam z oceną dobrą – sama bym sobie nie poradziła. Ponieważ moje egzaminy przebiegły bardzo pomyślnie, firma zatrudniła mnie bezpośrednio po zakończeniu nauki.“

Klaus Schäfer, Kierownik projektu „Wsparcie szkoleniowe“ z ramienia służby społecznej AWO w Bielefeldzie

„W większości wypadków bywa tak, jak w przypadku Farah: uczniowie zawodu przychodzą do nas, gdy mają jakieś braki w wiedzy czy umiejętnościach zawodowych. Bywa też tak, że sami dzwonią, lub zgłaszają się ich rodzice.

Niestety, wielu uczniów, których nękają problemy w kwestiach zawodowych, pojawia się u nas stosunkowo późno – na przykład krótko przed egzaminami. A przecież ze wsparcia szkoleniowego można skorzystać już w pierwszym roku kształcenia zawodowego.

Dzięki tej pomocy większość uczniów zawodu, mających problemy w kwestiach zawodowych, zdaje pomyślnie egzaminy. To naprawdę super efekt. Jeśli dzieci przyznają się do tego, że potrzebują pomocy, rodzice powinni je w tym wspierać. To się zdarza – ważne jest tylko to, że jeśli się upadnie, trzeba się podnieść.“

Punkty kontaktowe

- Ważnymi partnerami do rozmów, udzielającymi odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące nauki zawodu, są konsultanci ds. kształcenia zawodowego, działający z ramienia izb. Udzielają oni porad uczniom zawodu i rodzicom oraz asystują im.
- Niemiecka Agencja Pracy wspiera projekty „wsparcia szkoleniowego“, znane pod skrótem „abH“ (= ausbildungsbegleitende Hilfen). Są to nieodpłatne dodatkowe zajęcia, na które uczniowie uczęszczają poza godzinami kształcenia zawodowego. Tego rodzaju wsparcie jest przyznawane wtedy, gdy problemy w szkole lub problemy w sferze zawodowej zagrażają pomyślnemu procesowi kształcenia zawodowego.
- W ramach inicjatywy VerA (= Verhinderung von Ausbildungsabbruch), na rzecz zapobiegania przerwaniu edukacji zawodowej, młodzież może w razie potrzeby skorzystać z pomocy tzw. mentorów kształcenia, czyli osób, którym może powierzyć swoje problemy i do których może zwracać się z indywidualnymi pytaniami. Więcej na ten temat dowiedzą się Państwo na stronie internetowej: www.vera.ses-bonn.de.

” Ważne jest tylko to, że jeśli się upadnie, trzeba się podnieść.

Klaus Schäfer, Kierownik projektu z ramienia AWO

Pochodzenie jako szansa: Doceniona dwujęzyczność

Młodzież z rodzin imigrantów często posługuje się dwoma językami i zwykle czuje się w obu kulturach jak u siebie. Te kompetencje może ona wykorzystać także w życiu zawodowym. Kto poza niemieckim dobrze zna również inne języki, powinien to podać w podaniach oraz podczas rozmów rekrutacyjnych. Wiele zakładów pracy docenia wielojęzyczność i kompetencje międzykulturowe, gdyż mogą one być kluczem do kręgu nowych klientów.

Havwę Tiryaki prezentujemy jako przykład młodej kobiety, która poszukując miejsca pracy w celu nauki zawodu, wykorzystała swój dodatkowy atut, jakim są jej tureckie korzenie. Ponieważ zna język niemiecki i turecki w mowie i w piśmie, otrzymała miejsce pracy w celu nauki zawodu w tureckim banku. Jej rodzice byli z tego bardzo dumni.

„ **I rzeczywiście, doprowadziłam język do perfekcji – moim celem jest także: nieustanne poszerzanie wiedzy.**

Havva Tiryaki, 22 lata, uczennica w zawodzie specjalisty ds. sprzedaży usług bankowych

„Gdy uczęszczałam do szkoły realnej, nigdy nie myślałam o jakimś wymarzonym zawodzie. Dzięki praktykom, które odbywałam w okresie szkolnym, przekonałam się o jednym: Muszę znaleźć coś, gdzie będę miała częsty kontakt z ludźmi. W trakcie poszukiwań miejsca pracy w celu nauki zawodu napisałam podania do bardzo różnych miejsc. Zawsze i wszędzie podawałam, że od dzieciństwa posługuję się dwoma językami – nawet, jeśli nikt mnie o to nie pytał.

Pewnego dnia znalazłam w Internecie ogłoszenie „Ziraat Bank“ w Stuttgarcie, który szukał uczniów zawodu. To była moja szansa! Obecnie uczę się w zawodzie specjalisty ds. sprzedaży usług bankowych, jednocześnie wykorzystując i doskonaląc moją znajomość języka tureckiego. I rzeczywiście, doprowadziłam język do perfekcji – moim celem jest także nieustanne poszerzanie wiedzy. W naszej rodzinie było zawsze jasne, że mój brat i ja będziemy uczyli się zawodu w zakładzie pracy. Podobnie jak mój tata, który w Niemczech uczył się zawodu mechanika przemysłowego. Nasi rodzice są zdania: Takie wykształcenie to poczucie, że ma się coś dobrego w rękach.“

Administracja federalna w roli pracodawcy

Sektor administracji publicznej dąży do zatrudnienia większej liczby imigrantów. Na stronie internetowej www.wir-sind-bund.de zarówno młodzież różnych narodowości, jak i jej rodzice, znajdą informacje na temat różnych form kształcenia zawodowego w tym sektorze.

Havva Tiryaki – Nauka zawodu specjalisty ds. sprzedaży usług bankowych w „Ziraat Bank“ w Stuttgarcie

Veysel i Nezihat Tiryaki, rodzice Havvy

„Od samego początku radziliśmy Havvie, by uczyła się zawodu w zakładzie pracy. Jej poszukiwania miejsca pracy w celu nauki zawodu były naszym wspólnym zadaniem. Dowiadaliśmy się wśród przyjaciół o możliwościach takiego kształcenia i wymienialiśmy się radami. Czasami sugerowaliśmy, gdzie mogłaby się starać o miejsce nauki. Były to jednak tylko propozycje, ostateczną decyzję musiała podjąć sama.

Miejsce nauki zawodu w tureckim banku jest dla niej idealne. Uczy się obsługi tureckich klientów, którzy po części przychodzą do banku z innymi problemami i pytaniami niż klienci, będący rodowitymi Niemcami. Z pewnością będzie

to dla niej korzystne, gdy po zakończeniu kształcenia zawodowego czy później, będzie ubiegała się o pracę w innych bankach.“

” Jesteśmy zadowoleni z tego, że Havva wychowywała się dwujęzycznie. W innym przypadku nie dostałaby miejsca nauki zawodu w tym banku.

Poszukiwania miejsca pracy w celu nauki zawodu były dla rodziców Havvy ich wspólnym zadaniem.

Funda Saltürk – Nauka zawodu mechanika-konstruktora w firmie „Ford“ w Kolonii

Nietypowy wybór zawodu

W Niemczech jest wiele zawodów tradycyjnie wykonywanych raczej przez kobiety, a także takich, które są wykonywane raczej przez mężczyzn. Fundę Saltürk oraz Richarda Akortsu prezentujemy jako przykład dwojga młodych ludzi, którzy wybrali naukę w zawodzie z pominięciem powszechnie przyjętych tradycyjnych ról. To otworzyło im nowe perspektywy i przyniosło zadowolenie, uznanie i przyjemność.

Funda Saltürk już dosyć wcześnie rozpoznała swoje uzdolnienia rzemieślnicze i obecnie kształci się w zawodzie mechanika-konstruktora. Mimo początkowych wątpliwości rodziców, Funda od samego początku była wspierana przez rodzinę. To było dla niej bardzo ważne.

Talent do rzemiosła

„W ósmej klasie odbyłam praktykę w zakładzie pracy, i to w dziale, w którym pracuje mój tata. Wpadłam na ten pomysł po wizytach w różnych zakładach pracy, zorganizowanych przez szkołę, ponieważ bardzo szybko się zorientowałam, że praca rzemieślnicza bardzo mi odpowiada. Moja praktyka w firmie „Ford“ – to całe trzy tygodnie przyjemności: majstrowanie, mierzenie, testowanie – w kombinezonie roboczym i butach ochronnych.

Po odbyciu praktyki dowiadywałam się, jakie zawody istnieją w tym sektorze. Wtedy trafiłam na informacje o zawodzie, którego teraz się uczę. W dniu otwartych drzwi w firmie „Ford“ przyjrzałam się dokładniej, czym zajmują się mechanicy-konstruktorzy. Spodobało mi się to. Złożenie podania po ukończeniu dziewiątej klasy było rzeczą oczywistą. Po trzech miesiącach dostałam umowę. Od początku kształcenia nie było ani jednego dnia, w którym niechętnie szłam do pracy. To, co tam robię, robię po prostu bardzo chętnie. Chcę ukończyć to kształcenie, ponieważ wiem, że wiele dziewcząt nie ma odwagi do wykonywania takiego zawodu. Chcę im pokazać, że jest to możliwe i żeby na moim przykładzie się przekonały, że można temu podołać.“

Muhsin Saltürk, ojciec Fundy

„W Fordzie jestem odpowiedzialny za urządzenia. W trakcie praktyki chciałem Fundzie pokazać, że ta praca wcale nie jest taka łatwa. Dlatego byłem wobec niej bardzo wymagający. Gdy wracała wieczorem do domu, miała umorusaną twarz, ale była szczęśliwa. Pod koniec była pewna swej decyzji: Koniecznie chciała podjąć naukę zawodu w tej dziedzinie. Powiedziałem jej: Musisz wiedzieć, co robisz, to twoja przyszłość!

Jej wyniki były tak dobre, że kształcenie skrócono o pół roku. Nie wierzyłem, że jej się uda. Myślałem, że po pewnym czasie straci ochotę i się przekona, że to nie jest praca dla kobiety. Najwyraźniej nie byłem wolny od uprzedzeń.

Teraz, gdy widzę, jak ją ten zawód uszczęśliwia, wiem, że to coś wspaniałego. Nawet mój 75 letni ojciec się cieszył i jest naprawdę z niej dumny – jak my wszyscy.“

” To wspaniałe, gdy widzę jak Fundę uszczęśliwia jej zawód.

Muhsin Saltürk jest dumny ze swojej córki Fundy.

Richard Akortsu – Nauka zawodu opiekuna osób starszych w Frankfurcie nad Menem

Zawód, z którym dobrze się czuję

Richard Akortsu kształci się w zawodzie opiekuna osób starszych. Pomimo pewnej dozy wątpliwości nie dał się odwieść od swojego zamiaru zdobycia tego zawodu. U swojego boku miał kuzyna Martina.

„Już w szkole wiedziałem, że chciałbym pracować w sektorze opieki nad osobami starszymi. Zdaję sobie z tego sprawę, że to trochę niezwykły zawód dla mężczyzny. Tematem opieki zacząłem się interesować w czasie, gdy pomagałem pewnej starszej pani, która mieszkała w naszym domu i potrzebowała opieki. Moi przyjaciele byli początkowo zdziwieni moim wyborem, ale teraz szanują go. Po prostu dobrze się czuję, gdy mogę pomóc i widzę, że dana osoba ma zapewnioną opiekę i wszystko to, czego potrzebuje. Większość z tych osób cieszy się z wizyt młodego mężczyzny. Co do mojej przyszłości mogę powiedzieć tyle: W tym zawodzie jest wiele dróg i możliwości, ja w każdym razie chcę dalej pracować w opiece.“

„ **Już w szkole wiedziałem, że chciałbym pracować w sektorze opieki nad osobami starszymi.**

Richard Akortsu pracuje jako opiekun osób starszych w Frankfurcie nad Menem.

Martin Akortsu, kuzyn Richarda

„Po śmierci rodziców Richarda opiekowałem się nim. Chodziłem na wywiadówki, rozmawiałem z jego nauczycielami i dowadywałem się, jak się rozwija. Kiedy mi wyznał, że chce zostać opiekunem osób starszych, spojrziałem na niego i spytałem: **Mówisz to na serio? Ale, to jest to, co on chce robić i idzie własną drogą. Całym sercem jest oddany swojej pracy. Jestem pełen szacunku dla tego, co robi – i z chęcią go wspieram.**“

Girls' Day oraz Boys' Day

Szczególną okazją do poznania zawodów wykonywanych bez względu na płeć jest dla dziewcząt tzw. „Girls' Day“, a dla chłopców „Boys' Day“. Co roku zakłady pracy zapraszają w kwietniu uczennice i uczniów w celu zapoznania się ze światem pracy. Więcej na ten temat na stronie internetowej: www.girls-day.de oraz www.boys-day.de.

„ Jestem pełen szacunku dla tego, co robi Richard.

Martin Akortsu popiera swojego kuzyna Richarda.

Wiele dróg prowadzi do celu

Ukończywszy kształcenie zawodowe, Państwa dziecko stworzyło podwaliny swego życia zawodowego w przyszłości. Na tym etapie ma ono liczne możliwości dalszego rozwoju i może wybrać różne drogi kariery zawodowej, na przykład: może się doksztalać zawodowo, zmierzać do uzyskania dyplomu mistrzowskiego lub podjąć studia.

Dokształcanie zawodowe

Dokształcanie zawodowe pogłębia i poszerza wiedzę nabytą w ramach kształcenia zawodowego. Możliwości podnoszenia kwalifikacji są liczne i różne: poczynając od technika poprzez specjalistę w danej branży i mistrza aż po ekonomistę. Posiadając odpowiedni dyplom, na przykład dyplom mistrzowski, można się usamodzielnic i otworzyć własny zakład.

Studia

Ukończenie nauki zawodu i skuteczny proces dokształcania zawodowego dają zasadniczą możliwość studiowania w wyższej szkole zawodowej lub na uniwersytecie, nawet bez matury.

Rozwój zawodowy w trakcie nauki zawodu w zakładach pracy

Doskonalenie zawodowe – w trakcie nauki zawodu: Uczniowie zawodu mogą doskonalić się zawodowo już w trakcie nauki zawodu, zdobywając dodatkowe kwalifikacje. Mogą na przykład poszerzać znajomości w zakresie obsługi komputerów i znajomości języków obcych, mogą nadrobić maturę zawodową lub ukończyć kursy techników. Informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej: www.ausbildungplus.de.

Kształcenie zawodowe w krajach europejskich: Część kształcenia zawodowego można zaliczyć w innych krajach europejskich. Odpowiednie pobyty zagraniczne wspierane są na przykład przez europejskie programy pomocowe, organizacyjne i finansowo. Informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej: www.na-bibb.de.

„ Najpierw nauka zawodu w zakładzie pracy, a potem studia – to była dla mnie słuszna droga.

Salvatore Tortorici po zdobyciu wykształcenia zawodowego w zakładzie pracy i studiach ma jeszcze większe możliwości awansu.

Salvatore Tortorici – Nauka zawodu mechanika przemysłowego w firmie „Deutz AG“ oraz studia na kierunku budowy maszyn w Kolonii

Studia po kształceniu zawodowym

„Kształcenie zawodowe w firmie „Deutz AG“ podjąłem, by najpierw nauczyć się czegoś praktycznego. W tym czasie, moi rodzice wrócili na stałe do Włoch, więc potrzebovałem regularnych dochodów. Decyzji podjęcia nauki zawodu w zakładzie pracy absolutnie nie żałuję, była jak najbardziej słuszna.

Po ukończeniu nauki zawodu pracowałem jako robotnik wykwalifikowany i jednocześnie rozpocząłem zaoczne studia budowy maszyn w Kolonii. Niestety, moja roczna umowa o pracę w firmie „Deutz AG“ nie została przedłużona. Przeszedłem więc na studia dzienne. Na studiach mogłem wykorzystać wiele rzeczy, których nauczyłem się w trakcie kształcenia zawodowego. Dzięki temu miałem przewagę nad kolegami ze studiów.

Po licencjacji wystąpiłem z własną inicjatywą i złożyłem podanie o pracę na stanowisko inżyniera warsztatowego w firmie „Deutz AG“. Pewnego dnia rzeczywiście zadzwoniono do mnie i poinformowano, że jest wolne miejsce. Dzięki nauce zawodu w zakładzie pracy i studiom mam teraz dobrą wiedzę fachową i świetne możliwości rozwoju kariery.“

Studia w systemie dualnym

Studia w systemie dualnym obejmują wiele kierunków, na których przekazywana jest wiedza praktyczna wraz z teoretyczną. Jednym wariantem takich studiów są studia połączone z nauką zawodu w zakładzie pracy, zarówno pod względem czasu jak i treści. Na stronie internetowej www.ausbildungplus.de znajdują Państwo bazę danych zawierającą informacje o kierunkach studiów, które można studiować w systemie dualnym.

Inne podmioty informacyjne

W każdym regionie jest wiele innych, różnorodnych poradni, które mogą pomóc młodym ludziom w poszukiwaniach miejsca pracy w celu nauki zawodu. Poniżej znajdują Państwo listę kilku najważniejszych portali internetowych, na których możecie szukać partnerów do rozmowy w swoim miejscu zamieszkania.

Patronaty edukacyjne

Osoby, które nieodpłatnie obejmują patronat edukacyjny, przejmują rolę doradców i służą osobom młodocianym swoim życiowym i zawodowym doświadczeniem. Na stronie internetowej www.aktion-zusammen-wachsen.de mogą Państwo zapoznać się ze szczegółami tej oferty.

Służby Imigracyjne dla Młodzieży

W wielu miastach istnieją Służby Imigracyjne dla Młodzieży, znane pod nazwą „Jugendmigrationsdienste“ (JMD), które udzielają osobistych porad w zakresie kształcenia zawodowego oraz pracy. Informacje o tym, gdzie one się znajdują, znajdują Państwo na stronie internetowej: www.jmd-portal.de.

JUGEND STÄRKEN im Quartier

Inicjatywa Lokalnego Wspierania Młodzieży JUGEND STÄRKEN pomaga młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, na przykład młodym imigrantom ze szczególnym zapotrzebowaniem integracyjnym, w pokonywaniu przeszkód na drodze do integracji szkolnej, zawodowej i społecznej. Lokalne punkty konsultacyjne znajdują Państwo na stronie internetowej www.jugend-staerken.de/standorte.html.

Przegląd informacji o kształceniu zawodowym

Informacje oraz ważne materiały pomocowe na temat „Kształcenie zawodowe i wybór zawodu“ dostępne są na licznych portalach internetowych. W celu szybkiego zapoznania się z najważniejszymi ofertami oraz ich oceną polecamy Państwu zapoznanie się ze stroną: www.bibb.de > Berufe

Organizacje imigrantów

W Niemczech jest wiele różnych organizacji założonych przez imigrantów. Niektóre z nich wspierają procesy integracji zawodowej i udzielają porad młodym ludziom zamierzającym podjąć naukę zawodu. Popytajcie Państwo wśród przyjaciół, czy w Waszym regionie są organizacje imigrantów, które oferują tego rodzaju doradztwo.

Punkty konsultacyjne KAUSA – Konsultacja na miejscu

Punkty konsultacyjne KAUSA zajmują się informowaniem i doradztwem pracowników samozatrudnionych, młodzieży i rodziców o korzeniach imigranckich oraz uchodźców z dobrą perspektywą pozostania w Niemczech w zakresie kształcenia w systemie dualnym. W celu dalszego wsparcia kierują zainteresowanych na przykład do odpowiednich ofert izb lub Agencji Pracy. Obecnie punkty serwisu KAUSA można znaleźć w 29 miejscach: www.kausa-servicestellen.de.

Stopka redakcyjna

Herausgeber

Programmstelle beim Bundesinstitut für Berufsbildung (BIBB)
für das Programm JOBSTARTER
des Bundesministeriums für Bildung und Forschung (BMBF)
Robert-Schuman-Platz 3
53175 Bonn
Tel.: (02 28) 107-29 09
Fax: (02 28) 107-28 87
E-Mail: info@jobstarter.de
www.jobstarter.de

Bestellungen

schriftlich an
Publikationsversand der Bundesregierung
Postfach 48 10 09
18132 Rostock
E-Mail: publikationen@bundesregierung.de
Internet: www.bmbf.de
oder per
Tel.: 030 18 272 272 1
Fax: 030 18 10 272 272 1

Stand

März 2017

Druck

Druck- und Verlagshaus Zarbock GmbH & Co. KG, Frankfurt

Gestaltung

W. Bertelsmann Verlag, Bielefeld
Hauke und Jessica Sturm, Berlin
PRpetuum GmbH, München

Bildnachweis

Presse- und Informationsamt der Bundesregierung,
Steffen Kugler (S. 2); CanStock (S. 6, 10, 11);
KAUSA (S. 24); Jörg Müller Fotografie, Hamburg
(Titel, S. 3, 4, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23)

Text und Redaktion

Dr. Sonja Baron, Gerburg Benneker,
Meike Julia Dahmen (verantw.), Katja Dammann,
Nina Giaramita (Autorin), Özgür Nalçacıoğlu

Übersetzung

Magdalena Podracka-Wißkirchen

JOBSTARTER wird gefördert aus Mitteln des Bundesministeriums für Bildung und Forschung und des Europäischen Sozialfonds der Europäischen Union. Durchgeführt wird das Programm vom Bundesinstitut für Berufsbildung.

Diese Druckschrift wird im Rahmen der Öffentlichkeitsarbeit vom Bundesministerium für Bildung und Forschung unentgeltlich abgegeben. Sie ist nicht zum gewerblichen Vertrieb bestimmt. Sie darf weder von Parteien noch von Wahlwerberinnen/Wahlwerbern oder Wahlhelferinnen/Wahlhelfern während eines Wahlkampfes zum Zwecke der Wahlwerbung verwendet werden. Dies gilt für Bundestags-, Landtags- und Kommunalwahlen sowie für Wahlen zum Europäischen Parlament. Missbräuchlich sind insbesondere die Verteilung auf Wahlveranstaltungen und an Informationsständen der Parteien sowie das Einlegen, Aufdrucken oder Aufkleben parteipolitischer Informationen oder Werbemittel. Untersagt ist gleichfalls die Weitergabe an Dritte zum Zwecke der Wahlwerbung. Unabhängig davon, wann, auf welchem Weg und in welcher Anzahl diese Schrift der Empfängerin/dem Empfänger zugegangen ist, darf sie auch ohne zeitlichen Bezug zu einer bevorstehenden Wahl nicht in einer Weise verwendet werden, die als Parteinahme der Bundesregierung zugunsten einzelner politischer Gruppen verstanden werden könnte.

www.bmbf.de

